

SUNDHEDSSTYRELSEN

STYRELSEN FOR
PATIENTKLAGER

Hvordan skal sundhedspersoner forholde sig til faglige vejledninger?

21. november 2025

Sundhedsstyrelsen, Styrelsen for Patientsikkerhed, Styrelsen for Patientklager & Vælg Klogt

Program

1. **Velkomst** og rammesætning
2. **Sundhedsstyrelsen:** Generelt om faglige vejledninger
3. **Styrelsen for Patientklager:** Brugen af faglige vejledninger i klagesager
4. **Styrelsen for Patientsikkerhed:** Det sundhedsfaglige tilsyn
5. **Vælg Klogt:** Sådan vægter vores anbefalinger
6. **Spørgsmål** og dialog

Spørgsmål?

- Skriv dem i **Q&A**
- Skriv gerne dit **navn**
- Skriv gerne, **hvem** spørgsmålet er til

Første oplæg:

SST: Generelt om faglige vejledninger

Maria Herlev Ahrenfeldt, Sundhedsstyrelsen

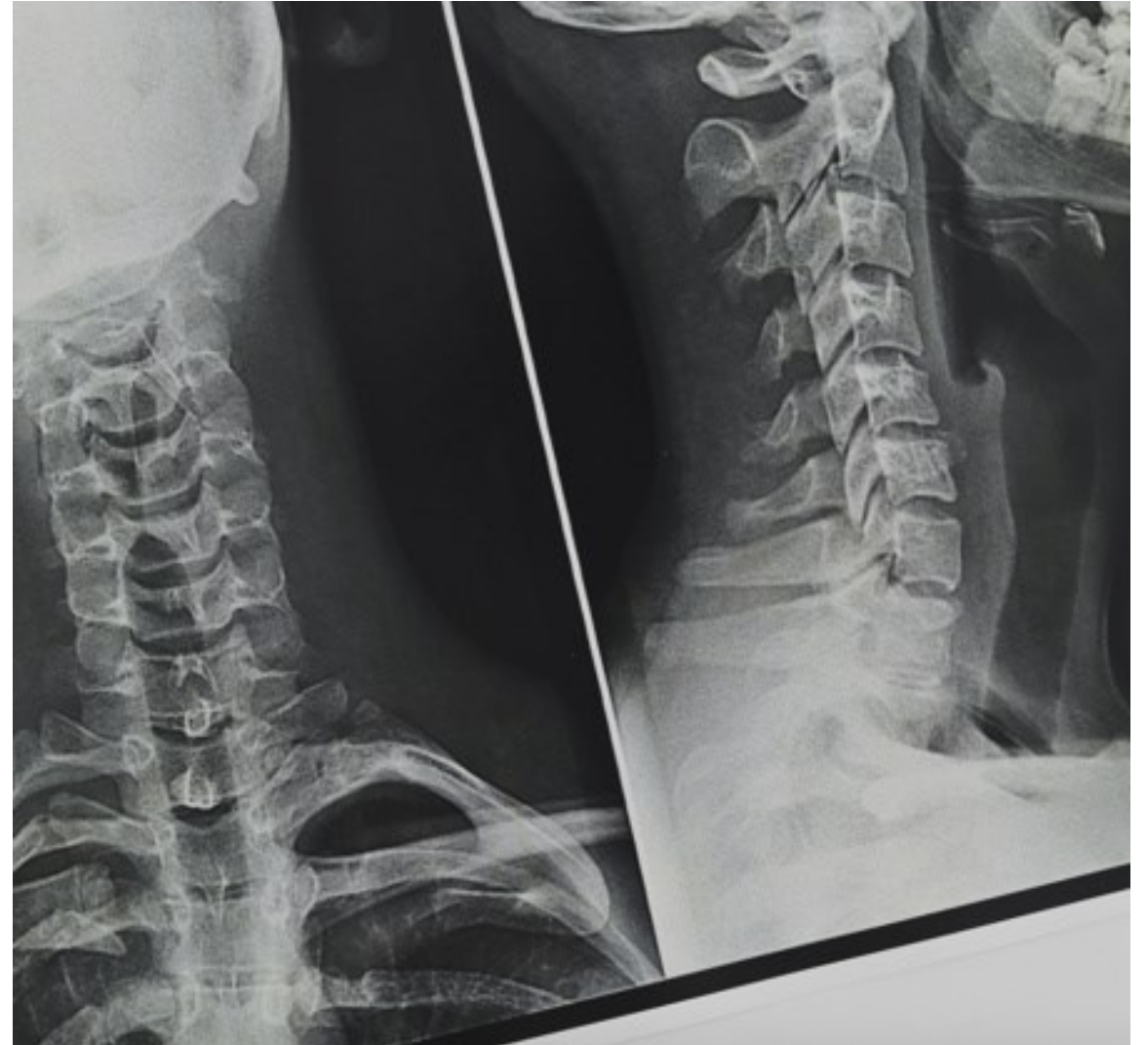
Formålet med webinarret

- Skabe **klarhed og tryghed** i brugen af faglige vejledninger
- Faglige vejledninger som **beslutningsstøtte** for sundhedspersoner, ikke regelsæt
- Vise, at **fagligt begrundede afvigelser** kan være udtryk for korrekt og samvittighedsfuld behandling

Baggrunden for indsatsen

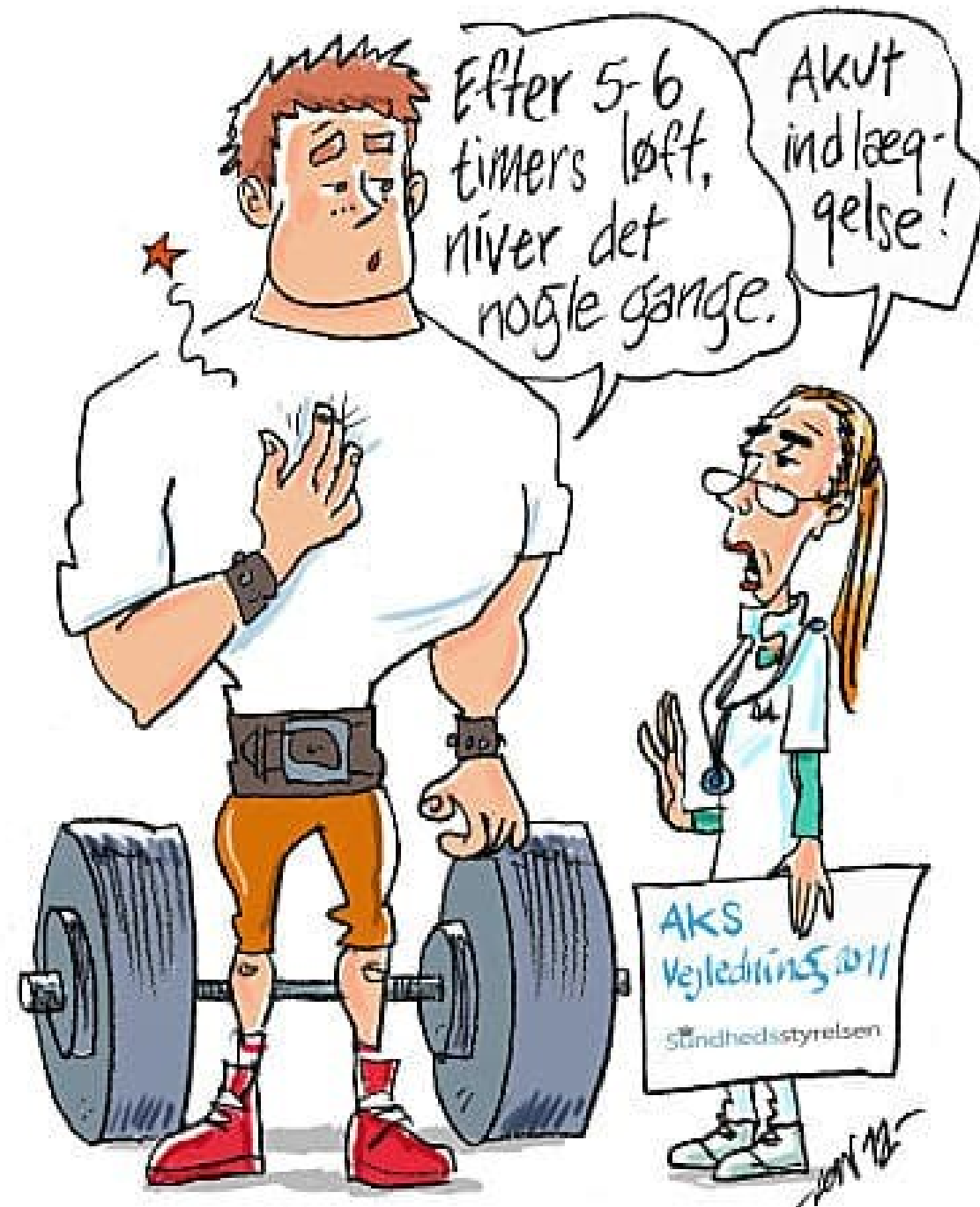
- Mange klinikere oplever **usikkerhed** omkring brugen af faglige vejledninger
- Bekymring for klage- og tilsynssager kan føre til **overbehandling**
  - Fx ved billeddiagnostik: frygt for at fravælge undersøgelser, selv når de ikke er klinisk relevante
- Behov for at **styrke tillid til fagligt skøn**

Faglige vejledninger som redskab, ikke regelsæt

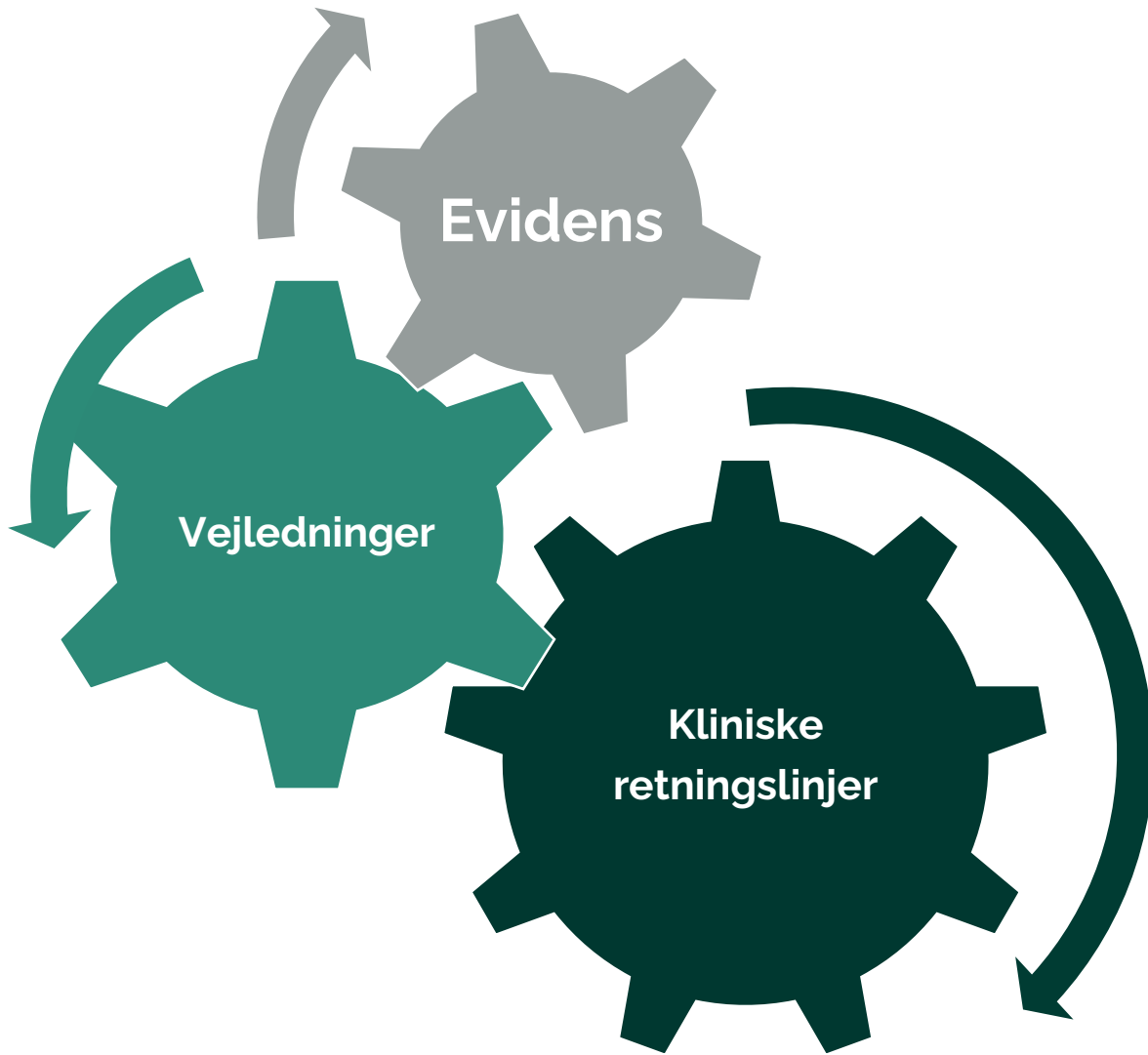
- Faglige vejledninger udtrykker **almindelig anerkendt faglig standard**
- Skal **understøtte** faglig forsvarlig praksis
  - ikke begrænse den
- Det er altid **den konkrete situation** og **det faglige skøn**, der afgør den rette handling

Faglige vejledninger er fundamentet for et evidensbaseret sundhedsvæsen:

- Sikre vi har et sundhedsvæsen af **høj kvalitet**
- Sikre **ensartede** tilbud over hele landet
- Det faglige fundament, når der skal **prioriteres** i, hvilken behandling der skal tilbydes
- Sikre **nyeste viden** kommer patienterne og borgerne til gavn

Sundhedsstyrelsens rolle

Sundhedsstyrelsens faglige vejledninger skal være:

- Fagligt velfunderede
- Organisatorisk mulige
- Økonomisk forsvarlige

Hvornår Sundhedsstyrelsen?

- Når faglige løsninger er svære eller kontroversielle
- Når der er tvivl eller uenighed om evidensen
- Når faglige løsninger går på tværs af fagligheder og sektorer

Sundhedsstyrelsens vejledninger supplerer:

- De faglige miljøers retningslinjer
- De opslagsværker klinikere bruger i deres hverdag fx Lægehåndbogen og lokale instrukser

Når der ikke findes vejledninger

Søg støtte i andre kilder:

- Faglige selskaber, DMCG'er, DMPG'er, KL, Danske Regioner, Medicinrådet m.fl.

Hvis der ikke findes danske retningslinjer:

- **Brug internationale guidelines**

Når der findes flere faglige vejledninger

Udgangspunkt:

- Myndighedernes vejledninger danner rammen

Andre vejledninger kan dog være:

- Mere detaljerede
- Nyere
- Mere relevante for den konkrete kliniske sammenhæng

Brug **fagligt skøn** til at vurdere, **hvilken vejledning** der er mest relevant – og dokumentér valget af behandling

Centrale budskaber

1. Faglige vejledninger er ikke juridisk bindende

- Det er faglig rådgivning, ikke regler
- Kan fraviges, når der er en relevant faglig begrundelse

2. Det faglige skøn er centralt

- Sundhedspersonen har ansvaret for at handle fagligt forsvarligt
- Faglige vejledninger kan ikke dække alle patienter og situationer

3. Journalføringen skal afspejle overvejelserne

- Begrund og dokumentér det faglige valg tydeligt
- Jo større afvigelsen er, jo mere præcis bør dokumentationen være

4. Beslutninger bygges på evidens, klinisk erfaring og patientens behov

Næste oplæg:

Brug af vejledninger i klagesager

Peter Cramer, Styrelsen for Patientklager

BRUG AF VEJLEDNINGER I KLAGESAGER

Peter Cramer, sektionsleder

STYRELSEN FOR
PATIENTKLAGER

STPKS BRUG AF VEJLEDNINGER (1:2)

Proces

- Når en klage kommer ind, laver vi en ramme for sagen
  - Klageperiode, klagetema og sted
- Sagsbehandler kan bede sagkyndig inddrage og tage stilling til en særlig vejledning, hvis vi har fast praksis for det på et område. Fx:
  - Vejledning om ordination af afhængighedsskabende lægemidler
  - Vejledning om behandling af patienter med akutte atypiske bryst smerter (ikke længere praksis)
- Derudover er det den sagkyndige konsulent, som har den fagspecifikke viden, der inddrager relevante vejledninger. Det kan gøres implicit eller eksplicit.

STPKS BRUG AF VEJLEDNINGER (2:2)

Ved vores vurderinger

- Vi skelner ikke hierarkisk mellem de forskellige former for vejledninger
- Sundhedsmyndighedernes vejledninger er udgangspunkt som udtryk for "normen"
- Vores sagkyndige konsulenter sammenholder den påklagede behandling med normen

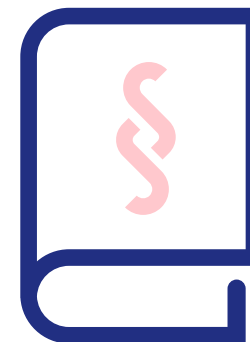
Fravigelser

- Det faglige skøn er afgørende
- Journalfør!

JOURNALFØRING

- Det er journalføringsbekendtgørelsen og jeres journalinstrukser, der gælder.
- Man skal journalisere sine overvejelser, særligt hvis man har valgt at fravige de nationale retningslinjer.
  - Jo større fravigelse, jo større krav til journalføringen
  - Ved fx Vælg Klogt, der handler om at undlade noget, kan det være godt at angive, at man har fulgt Vælg Klogts anbefalinger.
- Ingen krav om lange forklarende tekster
  - Vi er gode til forkortelser
  - Vi accepterer frasetekster, når de er tilpasset den enkelte konsultation

DOKUMENTATION I ØVRIGT

- Vi inddrager al relevant materiale i vurderingen af en klagesag
  - Partshøringssvar
  - Ledelsesudtalelser
  - Journal
  - Billeddiagnostik
  - Etc.
- Det betyder, at man skal skrive de relevante ting ned i journalen, men at man har mulighed for at give STPK kontekst til behandlingen, skulle der komme en klagesag.

CASE

**Ordination af
afhængighedsskabende
lægemidler uden fremmøde**

SAGENS MATERIALE (UDDRAG)

Sagen kort

- Der er klaget over behandling med afhængighedsskabende lægemidler (benzodiazepiner)
- Lægehuset har udskrevet benzodiazepin på baggrund af mail- og telefonkonsultationer

Den relevante vejledning

- Vejledning om behandling med afhængighedsskabende lægemidler angiver, at receptfornyelse skal foregå ved personligt fremmøde eller hjemmekonsultation.
- I enkelte tilfælde, hvor en patient er i et stabilt og lægeligt velbegrundet længerevarende behandlingsforløb, og hvor der ligger en detaljeret behandlingsplan, kan det efter en individuel vurdering undtagelsesvist beslattes, at personligt fremmøde ikke er nødvendigt ved hver receptfornyelse.

Journalføringen

- Lægen havde journalført patientens historik og aktuelle tilstand, samt konkrete overvejelser om receptfornyelsen, herunder patientens manglende mulighed for fremmøde. Der var desuden lagt en behandlingsplan.

SAGENS UDFALD

Vores konklusion

Styrelsen vurderer, at der ikke er grundlag for at kritisere lægen, for behandlingen.

Styrelsen har lagt vægt på:

- at receptudskrivelsen på relevant vis foregik under hensyntagen til patientens psykiske tilstand, idet det undtagelsesvist blev vurderet, at receptfornyelse kunne foregå ved mail- og telefonkonsultationer, da patienten havde haft et langvarigt stabilt forbrug af benzodiazepiner, og da lægehuset havde indgående kendskab til patienten og løbende opfordrede til personligt fremmøde i lægehuset, ligesom der var lagt en relevant behandlingsplan.
- Det afgørende for sagens udfald var, at lægen havde journalført sine overvejelser omkring fravigelsen af hovedreglen om, at der ikke må udskrives benzodiazepin uden personligt fremmøde. Dertil belyste lægen situationen yderligere ved en udtalelse til klagesagen.

TAK FOR NU

STYRELSEN FOR
PATIENTKLAGER

Næste oplæg:

Det sundhedsfaglige tilsyn

Henrik Kristensen, Styrelsen for Patientsikkerhed

Det sundhedsfaglige tilsyn

Styrelsen for Patientsikkerhed

17. November 2025

Henrik Kristensen

Jurist og sektionsleder i Styrelsen for Patientsikkerhed

Authorisationsgrupper

Sygeplejersker	127.695	Tandplejere	3.957
SOSU-assistenten	81.397	Fodterapeuter	3.633
Læger	49.818	Ambulancebehandlere	3.437
Fysioterapeuter	25.142	Kliniske diætister	1.688
Ergoterapeuter	15.193	Behandlerfarmaceuter	1.355
Bioanalytikere	14.260	Kiropraktorer	1.307
Tandlæger	9.217	Kliniske tandteknikere	570
Jordemødre	5.391	Osteopater	367
Optikere og optometriste	4.172	Bandagister	182
Radiografer	4.056		

November 2025

352.837
autoriserede
sundhedspersoner

November 2025

19.431
behandlingssteder

November 2025

Autorisationslovens

§17

– omhu og
samvittighedsfuldhed

Tilsyn fra Styrelsen for Patientsikkerhed

Tilsyn

Organisatorisk tilsyn

Individtilsyn

Fakta om individtilsynet

Ud af **352.837** sundhedspersoner udstedte vi i 2024 sanktioner til **278** sundhedspersoner.

Det svarer til **0,8** promille af alle sundhedspersoner.

Ca. **80 %** af de sager, der ender med en sanktion, er egnethedssager (misbrug, psykisk sygdom mv.).

Må man afvige fra vejledningerne?

- Ja, hvis man kan argumentere fagligt for det, og man journalfører begrundelsen.
- NB! Det gælder **ikke** bestemmelser i love eller bekendtgørelser, der omtales eller gengives i vejledninger.

Informeret samtykke

- Ingen behandling uden samtykke
- Samtykke kræver klar og tilstrækkelig information
- Separat information om fravigelse af vejledning kan være nødvendig at give til patienten

Case

- Ensidigt behandlingsfokus uden tilstrækkelig udredning
- Samtidig systematisk fravigelse af Sundhedsstyrelsens vejledning
- Patienterne blev ikke informeret, og differentialdiagnoser blev heller ikke overvejet.

Ledelsens ansvar

- Sikre at personalet kender vejledninger fra myndighederne og at de ved, at de kan fraviges, hvis det er fagligt relevant
- Sikre, at personalet har kompetencerne til at udføre opgaverne
- Generelle fravigelser kræver klare instrukser og tydelig begrundelse.

Journalføring

Tommelfingerregler

- 1) Skriv det nødvendige
- 2) Skriv, så det kan forstås
- 3) Skriv, så det giver overblik
- 4) Skriv til tiden.

Journalføringsbekendtgørelse

Nr. 713, 12. juni 2024

§ 15 Oversigt over oplysninger ved konkrete patientkontakter, der kan være nødvendige:

” 11) Overvejelser hvis Sundhedsstyrelsens og Styrelsen for Patientsikkerheds vejledninger eller behandlingsstedets interne instrukser fraviges væsentligt.

“

Tak for opmærksomheden

Henrik Kristensen

Jurist og sektionsleder i Styrelsen for Patientsikkerhed

Næste oplæg:

Sådan vægter vores anbefalinger

Susanne Axelsen, Vælg Klogt

Vælg Klogt – Sådan vægter vores anbefalinger

Susanne Axelsen, leder Vælg Klogt

Mere er ikke altid bedre

Vælg Klogt arbejder for:

- ✓ At patienter ikke får **unødvendige undersøgelser og behandlinger**
- ✓ At **skabe plads og rum** til det, der er nødvendigt

Vælg Klogt-anbefalinger

Undgå at tage blodprøve, hvis et relevant prøvesvar allerede findes, eller hvis svaret ikke vil have betydning for patientens forløb

Til en Vælg Klogt anbefaling, vil der altid være et tilhørende rationale, som uddyber baggrunden for anbefalingen.

Undgå helbredstjek til voksne uden symptomer eller fagligt begrundet mistanke om risiko for at udvikle sygdom

Undgå fysisk fremmøde i sundhedsvæsenet, når patienten ønsker digital kontakt, og det sundhedsfagligt giver mening

Vælg Klogt anbefalinger skal betragtes som vejledende og fritager ikke sundhedspersoner for individuelt ansvar for at træffe korrekte beslutninger vedrørende den individuelle patient, i samarbejde med og under hensyntagen til denne. Vælg Klogt anbefalingen er ikke juridisk bindende, og det vil altid være det faglige skøn i den konkrete kliniske situation, der er afgørende for beslutningen om passende og korrekt sundhedsfaglig ydelse.

Derfor er Vælg Klogt-anbefalinger tungtvejende

Vælg Klogts anbefalinger er udviklet med udgangspunkt i

Evidens eller faglig konsensus

I samarbejde med patientforeninger og lægefaglige selskaber

Vælg fra med ro i maven

Vælg Klogts anbefalinger bygger på evidens og faglig konsensus med bred opbakning, hvilket gør det sikkert at vælge fra.

Anbefalingerne bliver integreret i kliniske retningslinjer, og findes på Lægehåndbogen og Sundhed.dk.

Risikoen for en klage, som patienten får medhold i, er lille, hvis kliniske retningslinjer eller Vælg Klogts anbefalinger følges.

Notér begrundelser for fravalg i journalen for at minimere risikoen for kritik.

Tak !

Find os på LinkedIn
Eller direkte i indbakken vaelgklogt.dk/nyhedsbrev

